

Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
22 november 2023

Ons kenmerk
DOS-2020-0007548
PZH-2023-843949066

Uw kenmerk

Bijlagen
5

Onderwerp

Stand van zaken uitvoering moties en toezeggingen Chemours

Geachte Statenleden,

Op 20 september 2023 hebben Provinciale Staten het dossier Chemours besproken. Dit mede naar aanleiding van het op 13 april jl. gepubliceerde rapport 'Industrie en Omwonenden'¹ van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV). Tijdens het debat zijn vier moties aangenomen en hebben Gedeputeerde Staten u een aantal toezeggingen gedaan.

Zoals afgesproken in de Statencommissie Ruimte en Milieu van 25 oktober jl. geven wij u met deze brief inzicht in de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de aangenomen moties en de gedane toezeggingen. Voor het einde van het jaar ontvangt u de reactie van Gedeputeerde Staten op de invulling van de moties en toezeggingen.

Gezien de relatie met het dossier Chemours schetsen wij in deze brief ook de samenhang met de kabinetsreactie op het OVV-rapport en de wijze waarop het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) uitvoering wenst te geven aan verschillende in de Tweede Kamer aangenomen moties.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dicht bij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Reacties GS en kabinet op OVV-rapport

Op grond van de wettelijke verplichting om binnen zes maanden na publicatie de verantwoordelijke minister en de OVV te informeren over hoe uitvoering gegeven gaat worden aan de aanbevelingen, hebben GS op 10 oktober jl. formeel gereageerd op de aanbevelingen uit het rapport en PS daarover geïnformeerd^{2 3}.

¹ <https://www.onderzoeksraad.nl/nl/page/18693/risico%E2%80%99s-omwonenden-door-uitstoot-industrie>

² <https://pzh.notubiz.nl/document/13322249/1/GS+brief+aan+PS+-+GS-+reactie+op+rapport+Industrie+en+Omwonenden+van+de+Onderzoeksraad+voor+Veiligheid>

³ <https://pzh.notubiz.nl/document/13322250/1/GS-+reactie+aan+de+minister+van+Infrastructuur+en+Waterstaat+op+rapport+Industrie+en+Omwonenden+van+de+Onderzoeksraad+voor+Veiligheid>

Op 10 oktober heeft ook het kabinet zijn reactie⁴ gegeven op het OVV-rapport 'Industrie en Omwonenden'. Daarin heeft het kabinet uiteengezet hoe het langs vier actielijnen uitvoering wenst te geven aan de aan de Rijksoverheid gerichte aanbevelingen. Het huidige stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) hanteert het kabinet daarbij als vertrekpunt.

De casus Chemours maakt echter duidelijk dat voor potentiële zeer zorgwekkende stoffen, waaronder PFAS, extra reguleringsmogelijkheden vereist zijn. Ook in de recente signaalrapportage van ILT van 12 oktober 2023⁵ wordt geconstateerd dat de huidige regelgeving onvoldoende is om verspreiding van PFAS via afvalstromen te voorkomen en dat handelen uit voorzorg nu onvoldoende mogelijk is. In de constructieve gesprekken die wij met de staatssecretaris hebben gevoerd, hebben wij het belang van goed instrumentarium en daarbij passende wet- en regelgeving benadrukt.

De drie bij het OVV-rapport betrokken omgevingsdiensten waaronder DCMR Milieudienst Rijnmond (DCMR) zijn gevraagd te reageren op de kabinetsreactie en hebben gepleit voor het toevoegen van een vijfde actielijn, de aanpassing van wet- en regelgeving, om daarmee het juridisch instrumentarium voor de bevoegde gezagen te verbeteren⁶.

Wij zijn verheugd dat de staatssecretaris in haar brieven van 24⁷ en 25⁸ oktober 2023 aangeeft dat zij deze oproep onderschrijft en deze vijfde actielijn toevoegt aan de actieagenda. Concreet betekent dit dat de staatssecretaris samen met de bevoegde gezagen en omgevingsdiensten wil onderzoeken wat op de korte en lange termijn nodig en mogelijk is om emissies van PFAS-verbindingen terug te dringen. Inmiddels lopen er gesprekken tussen het ministerie, de bevoegde gezagen en de omgevingsdiensten om hier verder uitvoering aan te geven. De uitwerking van alle actielijnen zal, naar verwachting, nog dit jaar naar de Tweede Kamer worden gestuurd.

Samenhang met moties en toezeggingen Kamerdebat

Op 11 oktober jl. heeft de vaste Kamercommissie Infrastructuur en Waterstaat het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid 'Industrie en Omwonenden' besproken met de staatssecretaris in het commissiedebat Externe Veiligheid. In vervolg op dit debat, ter invulling van toezeggingen en als reactie op een aantal moties heeft de staatssecretaris een drietal brieven naar de Kamer gestuurd die wij vanwege de relatie met het dossier Chemours en de overeenkomsten met de in PS aangenomen moties op 26 oktober jl. met u hebben gedeeld⁹.

⁴ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D41588>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/10/12/beleidsreactie-signaalrapportage-ilt-meer-zicht-en-grip-op-pfas-afval-nodig>

⁶ <https://pzh.notubiz.nl/document/13400244/1/Bijlage+Reactie+drie+omgevingsdiensten+op+de+kabinetsbrief>

⁷ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D44030>

⁸ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D44201>

⁹ <https://pzh.notubiz.nl/document/13400243/2/2023-10-26+Lid-GS+brief+van+de+gedeputeerden+Stolk+en+Zevenbergen+-+Afschrift+Kamerbrieven+Chemours>

In een Kamerbrief¹⁰ van 2 november jl. heeft de minister van IenW zijn reactie gegeven op een tweetal aangenomen aan Chemours gerelateerde moties van het lid Klaver.

Inulling van in PS aangenomen moties en toezeggingen

De in de Tweede Kamer en PS aangenomen moties geven een extra impuls en richting aan de activiteiten die de provincie en DCMR namens GS al jarenlang intensief uitoefenen. Verder bevatten uw moties nieuwe elementen waar wij graag invulling aan geven.

In de Tweede Kamer is in relatie tot het dossier Chemours een aantal moties aangenomen welke deels vergelijkbaar zijn met de in PS aangenomen moties. De reacties van zowel de staatssecretaris als de minister op deze moties versterken de behandeling van de in PS aangenomen moties. Samen met het ministerie gaan wij de plannen verder uitwerken.

Motie 1243 Hand in hand naar een veiliger Zuid-Holland – Nagesh (PvdA) en toezegging KNM/T2023.019

In het kader van de gevraagde nulmeting naar PFAS in bodem en oppervlakte- en zwemwater en het monitoren van emissies zijn de volgende acties gestart:

- Een PFAS-bronnenonderzoek om locaties waar mogelijk een (historische) bodemverontreiniging met PFAS kan zijn ontstaan in kaart te brengen. Dit is een al gestart landelijk project waarbij alle provincies een inventarisatie uitvoeren. In de regio Drechtsteden hebben verschillende opdrachtgevers inmiddels water- en bodemonderzoek laten uitvoeren, de meeste relevante onderzoeken zullen worden geïnventariseerd en ontsloten zodat een completer beeld ontstaat.
- Waterbeheerders toetsen met regelmaat of de chemische waterkwaliteit van het oppervlaktewater voldoet aan de normen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). In de KRW is van de PFAS-verbindingen momenteel alleen PFOS genormeerd. De resultaten van de metingen zijn samengebracht in het landelijke [waterkwaliteitsportaal](#). Zie ook de beantwoording van de op 14 november jl. beantwoorde Statenvragen 4006¹¹;
- Begin september is de provincie samen met de Waterschappen gestart met het onderzoeken van de aangewezen zwemwaterlocaties in geheel Zuid-Holland op PFAS. Bij eventueel onvoldoende waterkwaliteit zal een negatief zwemadvies gegeven worden. Op dit moment is voor drie locaties vanwege PFAS een negatief zwemadvies afgegeven: plas Merwelanden Dordrecht, plas Vrijenburgbos Barendrecht en Kralinger Esch Rotterdam. Bij de laatste twee locaties lijkt er, gezien het type aangetroffen PFAS-verbindingen (voornamelijk PFOS), geen relatie te zijn met Chemours;
- Het monitoren en zoveel als mogelijk minimaliseren van de PFAS-emissies bij de bedrijven waarvoor GS het bevoegd gezag zijn, is onderdeel van de reguliere VTH-werkzaamheden zoals die door de omgevingsdiensten op grond van de Nota VTH

¹⁰ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D45404>

¹¹ <https://pzh.notubiz.nl/document/13481040/1/Beantwoording+Statenvragen+4006+van+JA21+%E2%80%93+totaalmeting+schadelijke+stoffen>

namens GS worden uitgevoerd. In bijlage 3 vindt u een tijdlijn en overzicht van de aan Chemours vergunde emissies vanaf 2013 tot 2025;

- RM/T2023.002: Voor wat betreft de emissies van PFOA en de GenX stof HFPO-DA hebben de omgevingsdiensten informatie gegeven aan het ministerie op basis waarvan de Kamer de als bijlage 1 bijgevoegde rapportage heeft ontvangen. Op basis van de resultaten van het ZZS-uitvraagproject (2017-2021) zullen de omgevingsdiensten in Zuid-Holland een overzicht maken van de uit dit project af te leiden emissies van de overige meest relevante PFAS-verbindingen bij de bedrijven waarvoor GS bevoegd gezag zijn.

Communicatie en samenwerking overheden (KNM/T2023.023)

In Provinciale Staten is terecht aandacht gevraagd voor de communicatie met omwonenden. Ook de OVV vraagt hiervoor in zijn aanbevelingen aandacht.

Het aantal bij Chemours betrokken overheden en inspectiediensten, met elk hun eigen taak, bevoegdheden en communicatiekanalen, is groot. Ons College heeft u toegezegd zich te zullen inzetten om de communicatie over Chemours samen met andere overheden te stroomlijnen en verder te verbeteren. Hierbij speelt vooral de vraag hoe de informatie van alle betrokken overheden en inspectiediensten toegankelijk en zo dicht mogelijk bij de inwoners ontsloten en actueel gehouden kan worden.

Samen met het ministerie van IenW, Rijkswaterstaat, RIVM, GGD, DCMR en de vier meest betrokken gemeenten hebben wij dit onderwerp bestuurlijk besproken. Wij zijn verheugd dat de gemeente Dordrecht heeft aangeboden het initiatief te willen nemen om te komen tot een centraal informatiepunt. Met alle betrokken partijen zal dit de komende maanden verder uitgewerkt worden. Hierbij betrekken wij ook de ervaringen van de provincie Noord-Holland die zij hebben opgedaan in het dossier Tata Steel.

PFAS Onderzoeksprogramma en gezondheidsonderzoek RIVM (RM/T2023.003/004)

Om uitvoering te geven aan een aantal toezeggingen is aan het RIVM gevraagd hoe in het landelijke PFAS-onderzoeksprogramma aandacht besteed kan worden aan bijzondere lokale situaties, zoals de gebieden rondom Chemours en hoe dit meegenomen kan worden in de onderzoeksvragen. In de technische sessie voor Statenleden van 20 december a.s. zullen IenW en het RIVM het onderzoeksprogramma toelichten en samen met de GGD ingaan op vragen vanuit PS.

Naast dit driejarig onderzoeksprogramma gaat het RIVM in opdracht van het ministerie van IenW een verkenning uitvoeren naar de mogelijkheid om een onderzoek uit te voeren naar de gezondheidsrisico's van omwonenden rondom Chemours en de Westerschelde. Verkend zal worden of dit mogelijk is op basis van de aanpak zoals die gehanteerd is voor het RIVM-onderzoek bij Tata Steel. De staatssecretaris van IenW heeft de als bijlage 2 bijgevoegde brief met toelichting van het RIVM daarover op 25 oktober jl. naar de Kamer gestuurd.

Motie 1244 'Nul uit de pijp' – Van Woerden (CU)

Deze motie is nauw verwant aan de op 6 juli 2023 in de Tweede Kamer aangenomen motie van het lid Van Esch c.s.¹² en heeft raakvlakken met de aangenomen motie van het lid De Hoop c.s.¹³. In overleg met Rijkswaterstaat en het ministerie van IenW wordt onderzocht welke juridische en technische mogelijkheden er zijn om de emissies van PFAS naar lucht en water door Chemours verder te reduceren richting nul.

Een verdere reductie van de vergunde PFAS-emissies door Chemours is op korte termijn vooral afhankelijk van de voor 2024 verwachte uitkomst van het door ons College ingestelde hoger beroep tegen de uitspraak die de rechtbank Den Haag op 16 maart 2023 heeft gedaan in het door Chemours ingestelde beroep. Daarnaast worden onze juridische mogelijkheden om emissies verder te verminderen mede bepaald door de uitwerking van de eerdergenoemde vijfde actielijn van het ministerie van IenW 'verbetering juridisch instrumentarium'.

Motie 1248/1249 en RM/T2023.001 'Intrekken vergunning Chemours' c.q. 'stillegging fabriek' - Van Viegen (PvdD)

Zoals eerder aangegeven in beantwoording Statenvragen 3902¹⁴ is het intrekken van een vergunning een maatregel die binnen het omgevingsrecht alleen in een uiterste geval als proportioneel zal worden beoordeeld en daarom slechts zelden rechtmatig toegepast kan worden. Op verzoek van PS laten wij een extern juridisch onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden die er zijn om een fabriek (gedeeltelijk) stil te leggen of de vergunning in te trekken. Inmiddels wordt gewerkt aan de opdrachtformulering voor dit onderzoek. Wij verwachten de opdracht begin 2024 uit te kunnen zetten.

Overige toezeggingen

In de Statencommissie KNM van 6 september jl. en in PS van 20 september zijn, mede in relatie tot de aangenomen moties, een aantal concrete toezeggingen gedaan waaraan wij inmiddels op de volgende wijze invulling hebben gegeven:

- Zoals toegezegd zal de heer Zevenbergen en de advocaat die ons in gerechtelijke procedures vertegenwoordigt in de zaak Chemours, u op 7 februari 2024 in een besloten bespreking informeren over de lopende procedures;
- KNM/T2023.023: Van Ronde Tafel gesprekken in de Tweede Kamer wordt geen letterlijk transcript gepubliceerd. Het 'position paper'¹⁵ en de beide spreekteksten¹⁶ zijn eerder al gedeeld met PS. Het gesprek is ook integraal terug te kijken¹⁷;

¹² <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D31533>

¹³ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D40333>

¹⁴ <https://pzh.notubiz.nl/document/12057043/1#search=%223902%22>

¹⁵ https://pzh.notubiz.nl/document/13161927/1/Position_paper_RTG_TK_Industrie_en_Omwonenden_Provincie_Zuid-Holland

¹⁶ <https://pzh.notubiz.nl/document/13147727/1/Spreektekst+RTG+Ovv+rapport+Industrie+en+Omwonenden>

¹⁷ <https://pzh.notubiz.nl/document/13147728/1/Lid+GS-brief+gedeputeerde+Zevenbergen+Informeren+ronde+tafel+gesprek+Tweede+kamer+OVV-rapport+industrie+en+Omwonenden>

- RM/T2023.008: Zoals toegezegd hebben wij bij de Rijksoverheid in oktober jl. nogmaals aangedrongen op wet- en regelgeving waarin toepassing van het voorzorgsprincipe bij het minimaliseren van emissies van potentieel zeer zorgwekkende stoffen juridisch wordt verankerd. Inmiddels is voorzien in een maandelijks overleg met de staatssecretaris om de voortgang te bespreken;
- RM/T2023.008: Zoals toegezegd hebben GS met een eigen zienswijze het EU-restrictievoorstel PFAS ondersteund en daarin aangedrongen op zo kort mogelijke overgangstermijnen. De zienswijze is als bijlage 4 toegevoegd;
- KNM/T2023.019 en RM/T2023.005: Wij hebben het RIVM gevraagd naar de mogelijkheden om in het PFAS-onderzoeksprogramma de technische mogelijkheden tot sanering van verontreinigde bodem en oppervlaktewater mee te nemen om daarmee de blootstelling aan PFAS te beperken;
- RM/T2023.006: De vraag naar de invloed van lozingen op de kwaliteit van het drinkwater in Dordrecht en omgeving is door de minister van IenW beantwoord met zijn brief van 2 november 2023¹⁸;
- KNM/T2023.022: Zoals toegezegd hebben wij de als bijlage 5 meegestuurde brief verstuurd aan de Préfecture de l'Oise. Dat is de Franse overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de vergunningverlening aan de Franse vestiging van Chemours. Wij hebben hen geïnformeerd over onze ervaringen en hen uitgenodigd voor een nadere kennismaking;
- RM/T2023.007: Zoals toegezegd zijn DCMR en de provincie gestart met een verkenning om de mogelijkheden die de Omgevingswet gaat bieden om eventuele opruimkosten van veroorzaakte vervuiling te laten betalen door de vergunninghouder. Dit via een bij vergunningverlening te eisen bankgarantie of andere vorm van financiële zekerheid. In 2024 volgt een Statenvoorstel om hier generiek invulling aan te geven.

Stand van zaken lozing TFA

Met de GS-brief van 4 juli 2023 (PZH-2023-836467948)¹⁹ en de Lid GS brief van 30 augustus 2023 (PZH-2023-839537304)²⁰ bent u geïnformeerd over de door DCMR aan Chemours opgelegde last onder dwangsom vanwege de onvergunde indirecte lozing van de stof trifluorazijnzuur (TFA). Chemours heeft inmiddels bezwaar gemaakt tegen dit besluit en een verzoek tot schorsing ingediend bij de rechtbank. De zitting bij de voorzieningenrechter staat gepland op 19 december a.s. en de bezwarencommissie behandelt de zaak op 11 januari 2024.

Tot slot

¹⁸ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D45404>

¹⁹ <https://pzh.notubiz.nl/document/12966380/2/GS+brief+aan+PS+-+Voornemen+last+onder+dwangsom+Chemours+-+DOS-2020-0007548>

²⁰ <https://pzh.notubiz.nl/document/13081075/1/2023-08-30+Lid-GSbrief+Zevenbergen+Stolk+Vervolg+handhavingstraject+Chemours>

Met het provinciale VTH-beleid en de uitvoering daarvan blijven wij inzetten op verdere vermindering van emissies naar water en lucht. Tegelijkertijd dienen we ons te realiseren dat het bij Chemours voornamelijk de emissies uit het verleden zijn die nog steeds zorgen voor langdurig verhoogde concentraties in bodem en oppervlaktewater en gebruiksbepalingen voor omwonenden. Met de inzet van alle betrokken overheden en kennisinstellingen gaan we daarom de mogelijkheden verkennen om ook daar effectief iets aan te kunnen doen.

Wij waarderen de betrokkenheid vanuit Provinciale Staten bij onze VTH-taken en in het bijzonder bij de zaak Chemours. Uw moties zien wij als een opdracht en ondersteuning om door te gaan op de ingeslagen weg en ons met extra energie te blijven inzetten voor een gezond en veilig Zuid-Holland.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

E.F.A. (Frederik) Zevenbergen

drs. M. (Meindert) Stolk

Bijlagen:

1. Inventarisatie vergunde PFAS-emissies in Nederland - AT Osborne
2. Reactie RIVM op motie Van Esch c.s. van 3 oktober jl. over een onderzoek naar het effect van Chemours op de gezondheid van omwonenden en werknemers
3. Reductie vergunde emissies Chemours naar water en lucht 2013-2025
4. Door GS ingediende zienswijze op EU-restrictievoorstel PFAS
5. Lid GS brief aan Préfecture de l'Oise - Beauvais